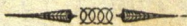

Pateefigi stahsti pahr to,

tà

Jerusaleme ispohtita.

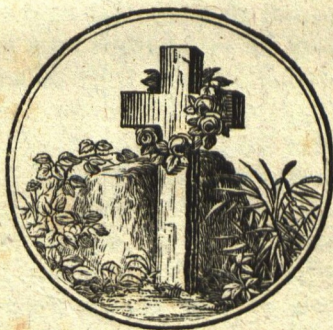

Eatweefchu wallodâ

sagabdati

no

M. Reitan.

Watroti un pa ohtre veisi drikketi.

R i h g â.

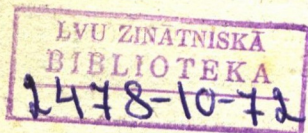
Drikketi un dabbujami pee frohna grahmatu drikketaja.

1848.

B r i h w. d r i k k e h t,
ar to sīnu, ka no sčihš grahmatinas, kad ta bušs isdrikketa, tīf gab-
balu us sčeien bušs atstelleht, zif pehž līfkumeem waijaga.

Rihgā, 24tā April mehn. deenā 1847tā gaddā.

Dr. E. E. Naptersky,
drikkėjamu grahmatu pahrsluhtotajs.

Pateefigi stahsti pahr to,

tà

Jerusaleme ispohtita.

Jau paschòs wiff'wezzakòs laikòs atraddahs pasaulè tahdi gudri wihri, kas wissu to usrakstija, kas winnu laikà tè pasaulè notikke. Un ta pehz meh's, kas taggad dsihwojam, to ween sinnam no wezzeem laikeem, ko winni irr usrakstijuschì. Bet sinnam's, daschi tahdi stahsti irr til ne skaidri un tà fajaukti artumschahm dohmahm, ka tohs ihsten' ne warr wis tizzeht. To-mehr arri irr deesgan tahdu stahstu, fur to pateefibu, tà fak-loht, ar rohkahm warr taustiht. — Tà nu arri tee stahsti pahr to, kà Jerusaleme ispohtita, irr til skaidri un gaischi usrakstiti, ka tohs gan un pilnigi warr tizzeht. Rahds Juhdu wihrs, wahrda Josefus, kas pats tanni laikà dsihwojis, kad ta breefmiga fohdiba Juhdu tautai usbrucke, tas mums to wissu usrakstijis itt gaischi un pilnigi. Jo winsch pats to ar sawahm azzim irr redsejis, kà tas wifs notizzees. Un luhk', schee winna raksti itt gluschi taisni sanahkabs ar to, ko praweeschi un ko pats muhsu mihtais Pestitajs preekschlaikà fluddinajuschì pahr scho breefmigu nelaimi, probti: ka Juhdu walsts tiffchoht isnihzinata un ka Mohsus baufliba mitteschotees.

Swehtòs rakstòs tàpat wezzà, kà arri jaunà testamente daudf weetas pahr scho breefmu, kas Jerusalemei usbrucke, irr pa preeksch fluddinahts un meh's wissas schabs weetas ne spehjam tè schinni masà grahmatinà ussimeht. Uschkirri pats, mihtais lassitajs, un lassì sawà bihbelè, ihpaschi tabs weetas, fur schi nelaimè jo gaischaki ussimehta, probti: 3 Mohs. gr. 26, 14. — 5 Mohs. 28, 15. — Esaij. 29, 1. — Ezeq. 6 un 7 n. — Jerem. 26, 18. — Mik. 3, 12. — Matt. 21,

33. 22, 1-7. 24. — Mark. 13. — Lukt. 20, 9-19. 21. 23, 27-31. — Te wifs tas irr itt gaischi lassams, ka ne mas ne waijaga wehl ko istulkohht. — Tur pat swehtos rakstos stahw, ka zitta swefcha tauta buhschoht nahht us Subdu semmi; ta buhschoht winneem wiffu mantu laupiht, winnus aplehge-reht wiffos wahrtos un winnu augstus un stiprus muhrus no-lauft. Winnu lepniba un leela warra tikschohht isnihzinata, winnu pilssehtas apgahstas un pohsta atstahstas. Winni, tee Subdi paschi, tikschohht no semmes isdsiht un par wehrgeem pahrdohhti, pee ka wehl tahds kauns notikschohht, ka pirzeji pee-truhlschoht. Winnu klaijumi tikschohht atstahhti un zilweku kauli ap altari iskaisiti. Jerusalem palikschohht par alminu-kohpu, eefchoht wiffai pohsta, tikschohht usarta ka druwa un t. j. pr.

Jesus fakka, ka jau preeksch-laita buhschoht dsirdeht kar-rus un karra-wallobas, zelschotees tauta prett tautu un wal-stiba prett walstibu; bade, mehris un semmes-trihzeschanas dauds weetàs; dumpji un dauds breefmgas fajulshanas stary landim; un tas wifs wehl tik ween buhschoht to gruhtu mohku eefahkums. Arri wiltigi praweeschi zelschotees, kas dauds pee-wilshohht. Winna mahzelleem flitti klahschotees: tee tikschohht winna wahrda dehl apbehdinati, waijati, mohziti un apzeeti-nati; wiffas tautas tohs eenihdeschoht, weddischoht leeleem kungeem un lehnineem preekscha un schee tohs nomaitaschoht. Metaisniba nemshohht wirsrohku un mihlestiba pee daudseem buhschoht isdsist; bet tas preezas-wahrds wiffai pasaulei tikschohht fluddinahts. Ta isphostifshanas negantiba buhschoht redsama eefsch tahs swehtas weetàs. Jerusalem tab tikschohht no eenaidneekem apsehsta; ap to buhschoht walles zelt un to no wiffahm puffedem apspeest. Arri pee debbes sibmes rahdischotees un wifs to pasluddinaschoht, ka Jerusalemes gals effohht tuwu. Tab buhschoht tahdas behdas wirs semmes buht, kahdas wehl ne effohht bijushas no pasaules eefahkuma un kah-das arri wairs ne kad ne buhschoht. Tee Subdi krittischohht zaur sohvena asmini; tikschohht zeetuma westi stary wiffahm tau-tahm; no basuizas un no Jerusalemes paschas ne buhschoht wairs ne weens almins us ohtra palikt un to pilssehtu pagani famihdischoht, kamehr to paganu tautu laiks buhschoht pee-pildihhts.

Tà arri taifni notikke un paschi tee laudis dabbuja to peesihwoht, us kurreem Pestitajs schohs wahrduus runnaja. Un wiss tas gaischi sakriht kohpà ar Josefus stahsteem, to patlabban dsirdestm.

Gesahzchs tahds gruhts laiks Reemeru walstei, ka katram bij' ja-dohma: nu irr mehrs pilns! Deems wairs ne gribb pazeest to leelu netaisnibu, to zilweti pa wissu pasauli darra. Nahdijahs tà, ka wissas meera-saites jau nahkocht wallà un ka ne weens wairs ilgaki ne warroht zceest to leelu netaisnibu un tohs warras-darbus, to ihpaschi waldineeki darrija. Isliklahs tà, ka wissas pasaules sohda-deena effoht klah. Wissas tautas tà bij' fajukfuschas sawà dsihwè un buhschanà un tif ne meerigas palikkuschas, ka daschs labbais dohmaja: nu, kad tas nemeers sahls ruhkt, tad wissa pasauale sagahsisees. — Kad tas Reemeru keisers Nero 14 gaddus breefmigi plehsdams un sawus appalschneekus spihdsinadams bij' waldbijis, tad ta firdiga tauta prett winnu zehlehs kahjäs, pahr to schis tà sabihjahs, ka palikke ismissis un pats few gallu darrija. Trihs keiseri, kas pa teem 2 gaddeem pehz winna waldbija un kas weens prett ohtru spahrdijahs, tikke no saweem pascheem laudim nokauti. Pa wissahm tahm plaschas walsts dallahm bija nemeers un notikke fleplawibas, netaisnibas un zehlehs dumpji; nahburgu tautas, to mannidamas, taissjahs schai fluyt wirfù. Pa Rohmas un Bahbeles pilssehtahm plohsijahs negants mehris. Schurp un turp semme trihzeja, zaur to dauds pilssehtas gahje druppös. Tà tad arri wissa raddiba liklahs fajukfufe buht; jo notikke dauds tahdi brihnumi un tahdas sihmes, pahr to ir pascham wissu-drohshakam un wissu-nebehdigakam zilwelam bij' ja-istruhkshahs. Kà pats Kungs Kristus (Luhk. 21, 11) sakka, tà arri notikke daschadas sihmes. Pee debbes parahdijahs sawada swaigfne, kas kà sohbens isskattijahs un wesselu gabda laiku pahr to pilssehtu stahweja. Wasnizas preeksch-namma warra wahrtri, kas us rihta pussi bija un kur 20 wihreem stipri waijadseja publetees, kamehr tohs warreja atdarriht, tee kahdà nakti ap to festu stundu us reisi paschi itt peepeschi atsfrehje wallà. Gaisà wissaplahrt pilssehtu parahdijahs ratti un apbrunnotu karra-wihru pulki, kas ap to pilssehtu nomettahs. Ap wassaras-swehtkeem preesteri nakti bas-

nizà dsirdeja leelu trohksni, itt ka dauds balsis reise tà fleegtu: „Wai behgam prohjam no sचेजेनेस! — Arri warras-darbi un netaisniba notikke pa pilnam ween un tee, kas nosauzajs kristiti laudis, tee tikke wajati un spihdsinat; tohs wedde leeleem kungeem un kehuineem preekschâ, kur tohs wiltigi apfuhdseja. Un kad tahda walloda isgahje, ka kristiti zilweki effoht Rohmas pilssehtu aisdedsinajusch, tad winnu meefas aplikke ar fehru un aptinne ar pakulahm, un tad, ugguni peelikkusch, tohs pa nakti istahdija pa pilssehtas eelahm, lai tumfâ spihdetu tà swezzes. Tâ tad nu gan warreja bohmaht, ka Deewa dusmibas-deena pahr Jerusalemi bij' nahkuse.

Ne ilgi preeksch pascha ta Subdu kaxra, 7 gaddus preeksch tam, kad Jerusaleme tikke aplehgereta un kad wehl Albinus par semmes-sohgi Jerusaleme bija, tad usklibde kahds sawads zilweks, kam wahrds bija Josua (un ne Jesus). Pa pascheem leewenu-swehtkeem tas nahze us Jerusalemi un likkajs tà bes prahta buht; jo winsch weenadi ween isbrehze schohs wahrds: „Wai tai pilssehtai! Wai tai basnizai! Weena bals no rihteem, weena bals no waklareem, weena bals no teem tschetreem weheem, weena bals prett Jerusalemi, weena bals prett to basnizu, weena bals prett bruhrganu un bruhhti, un weena bals prett wisseem laudim! — Dascheem kauschu wirsneekem schahdi wahrdi ne buht ne patikke dsirdeht; tee likke winnu nemt zeet' un ar rihtstehm isgraisiht. Bet winsch ne fewi aisstahweja, nedf luhdsehs, nei arri us saweem mohzitajeem kahdu kaunu wahrdu islaide. Arri teem winsch ne pateize, kas winnam ehst dewe, woi zittu ko par labbu darrija, bet tik weenâ gabbalâ ween brehze tohs jau minnetus wahrds. Pats kas semmes-sohgis Albinus likke winnu few preekschâ west, un tad tik ilgi schauht, kamehr plikki kauli nahze redsami, bet ir tad winsch pahr fewi ne luhdse; tik ween un us katru fitteenu waimannadams brehze: „Wai! wai pahr Jerusalemi! — Un kad winnam waizaja: no kurrenes winsch tahds effoht atnahzis un ka labb' jel tà brehzohht, tad winsch us to ne wahrdu ne atbildeja. Tad nu Albinus winnu teescham par ahrprahhtigu turreja un likke walkâ laist. Bet

winsch jau ne nostahje sawus eenemtus wahrds kleezt, lihds tam laikam, kamehr pats karschs zehlehs, prohti 7 gaddus un 5 mehneschus zauri; ihpafchi pa teem trim augsteem swehtkeem Jerusalemē preeksch wisseem laudim. Un kad ta pilssehta jau bija apsehta, ir tad winsch pa wallehm apfahrt staigaja brehkdams. Un kad weenreis' ir tà bij' isfauzis: „Wai ir mannim!“ tad kahds cenaidneeku schahweens winnu trahpijis un tà tad winsch beidsees. Wissas schahs sihmes tee apmahnuti un apstulboti Suhdi par ne to ne parehkinaja.

Pehz Albinus waldischanas, tanni 64tā gaddā pehz Jesus peedsimschanas, palikke Suhdu semmē par sohgi zits wihrs, kam wahrds bija Florus. Ak, kahds netaisns un plehfigs schis bija! Winsch ar saweem warras-darbeem to ne-meera-ugguni jo drihsal' uskuhre; jo winsch ne ween bes mehra leelas nodohschanas uslikke un tahs ne schehligi eedsinne, bet arri ne to ne rehkinaja pahr teesu un pahr taifnibu. Winsch par naudu tohs wiff'negantakus blehschus palaide walkā un par naudu dewe brihw, wiffadus warras-darbus pastrahdaht. Baggateem winsch nonehme wiffas mantas un paschus tohs pahrdewe par wehrgeem. Laupitajeem winsch bij' ihpafchas walkas dewis; un ja nu kahds aplaupihts nahze suhdsetees, tad tahdu ne mas ne klausija. — Lai nu pats keisers winna blehdibu ne panahktu, tad winsch tohs semmes laudis speede zil un kà ween warredams, ka schee par to zeltu dumpi un tà fewim sohdbibu pelnitu. Jan Zefarias pilssehta Suhdi bij' negantu dumpi zehluschi pahr to, kad pagani winnu basnizu bij' apmehdijufchi; tē affins strau-mehm pluhde un kahdi 20,000 Suhdi gallu dabbuja. Bet kad tas nesahtigais Florus Jerusalemes eedsihwotajeem ne taisni usspeede leelu naudu ismaksahht un tohs, kad ne spehje fcho naudu ismaksahht, wehl wairak speede un bendeja, tad wiffi zehlahs kahjās. Jo, laudis isfuhzis, winsch sawas rohkas issteepe pee tahm Suhdu Deewa-namma mantahm un arri tahs laupija. Un kad nu winsch to darrija, tad arri wifs gohds un paklausiba pee Suhdeem winnam sudde. Schee, prohti Suhdi, suhtija kahdus apfahrt ar tarbinahm nabbagu-dahwanas deedeleht preeksch ta isfalkuscha Reemeru gubernatora Florus. Kad schis to fajutte, tad til neganti fassai-

tahs, la tuhlin liffe weenu dalku no tahs pilssehtas ispos-
stiht un wiffus, las zellâ stahjabs, nomaitabt, tà, la libbs
3600 zilweki tè tiffle nobendeti, — ir sibdamus behrnus ne
taupija. Suhdi arr' tur pretti ne turreja wis rohtas flehpi
un apstahje to stipro Antonius pilli, las seemela puffed us
basnizas kalnu stahweja. Sebsehu gan lehninsch Agrippa,
là spehdams, darbojahs tohs meerinaht, teem flaidri parah-
didams, la wiini ilgi teem Reemereem pretti ne atturreseho-
tees, tad tomehr tas wifs ne to ne palihdseja. To Antonius
pilli dumpineeki uswarreja un lehnina Agrippa un winna mah-
sas Bernikes un ta augsta preestera Ananias pillis fadedsinaja;
tè libbs arr' fadegge wiffas grahmatas un raksti, là arri wif-
sas parradu-grahmatas. Reemeri taggad tikween Erobus pilli
wehl warreja patwertees. Suhdi paschi arri sahze kildetees
fawâ starpâ. Tai masakai puffed, las to karru gribbeja no-
turreht, bija par wirfneekem tas augstais preesteris Ana-
nias un zitti zeenijami fungi; schee ar teem 3000 wihreem,
to lehninsch Agrippa winneem bij' peeschkibris, turreja tahs
pilssehtas wirseju puffed; un Eleazars, lahda augsta pree-
stera dehls, atkal turreja to basnizas kalnu. Schi ohtra
puffed, to Zelotus, tas irr: bauflibas aisstahwetajus, sauze,
bija leelata flaitâ un spehkâ; ta pehz ta arri drohschaki tur-
rejabs pretti pirmai puffed. Sahwahs neganti 7 deenas
no weetas, la affinis straumehm ween pluhde, kamehr tai
isbewahs, to pilssehtas wirseju puffed arri uswarreht un us-
nemt; tiklai retti lahdi no Agrippas laudim dabbuja ais-
sprukt pee Reemereem us Erobus pilli. Schee tè gan stihwi
pretti turrejahs, bet tomehr beidscht bij' ja-padohdahs. Un
tad tiklai Agrippas saldati ween tiffle taupiti, bet tee Reemeri,
lad sawus karra-eerohtschus bij' isbewuschi, wiffi tiffle no-
lappati. Tas augstais preesteris Ananias gan gudri bij' pa-
flehpees, bet tomehr wiinu dabbuja rohtâ un arri nokahwe.

Kad Sihrias walbineeks Zestius Gallus dabbuja
dsirdeht, lahds tè nemeers un la schis nemeers jau wiffu
semmi pahrnehmis, tad winsch sawâ prahâ apnehmahs, wif-
sai schai nelaimi us reisi gallu darriht. Winsch ar labbi
isrihlotu karra-spehku atnahze pee Jerusalemes wahrteem un
arri buhtu to pilssehtu usnehmis, ja pats buhtu gudrats

bijis un tohs auglus, to jau panahze, no rohlahm ne laidis ahrâ. Jau winsch to pilssehtas appatscheju pussi bij' panehmis un tee rahmakee winnu jau apfweizinjaja par sawu glahbeju no to Zelotu warras, kad peepefchi — zitti dohma, ka tas nefahrigs Florus, gribbedams wehl pleht un fuhkt, to effoht isdarrigis — winsch sawu karra-pulku atpakkal wadbija, fur tab kahdâ schaurâ weetà Juhdi winneem uskritte un kahdi 5000 Reemeri sawu gallu dabbuja. Tâ nu Gal-lum wajadseja ne ween leelu shahdi zeest, bet wehl apkaunotam aisbehgt prohjam; jo Deews tas Kungs gribbeja sawus laudis taupihst us gruhstaku sohdu. — Kad nu schi reise dumpineckeem tâ labbi bija isdewusehs, tab winni palikke jo drohschi. Winni nu zehle sawu paschu waldischanu un pa wissu Juhdu semmi islaide sinnu, lai wissur us abtrahm rohlahm karra-eerohtschus taifohst gattawus. So gan jau warreja dohmaht, ka Reemeri labbâ prahtâ wis ne pakauschoht winneem pascheem palikt few par lungeem. Tâ nu wissa semme, ihpaschi Jerusalem, isstattijahs kâ karra-lehgeris, fur karra-rihtus kalle, walles zehle, saldatus munstereja, — un wisszaur' nejauks trohtsnis un karra-kleegschana atstanneja, bet no Deewa swehta wahrda ne dsirdeht ne dsirdeja, jo wissi zeeschi palaidehs us saweem naggeem. Tâ kristita draudse, kahda toreis' tē bija, peeminneja sawa Kunga un Meistera wahrdu un pa wissam atstahjahs no Jerusalem un aishgahje us to pilssehtinu Pella, winn'pufs Jordana uppes. Tē winnus ne mas ne beedeja tas karra-trohtsnis.

Kad nu Reemeru keisers pats dabbuja sinnaht, ka Gal-lum shahjees til flitti un ka Juhdi wissi taifotees us karru, tab winsch ne kawedamees sawu leelako karra-leelungu Wespasianu fuhstija turp' us to ne meerigu semmi un tam dewe lihds labbi ismahzitu un apbrunnotu karra-spehku. Schis, atnahzis, sawu karra-spehku nodallija pa dalkahm, kam leh-ninsch Agrippa un kahdi zitti leeli wihri bija par wirfneekem. Pa wissam lohpa bija karra-spehka 60,000 wihri. Labs pulks! Wespasianus ar scheem nu wisspirmal dewahs us Genzaretes eseru, fur winsch to pilssehtu Gadaru uswarreja un tâpat scho pilssehtu paschu, kâ arri wissas ap-lahrtejas weetas isphostija un wissus Juhdus nokappaja.

No schejenes winsch gabje us Jotapu, kas bij' lohti nosti-
 prinata pilssehta un të arri tas peeminnehts Josefus dsih-
 woja. Scho pilssehtu Juhdi itten stipri aisstahweja, tà, ka
 tillai pehz 47 deenahm ar spijonu paligu isdewahs to us-
 warreht. Bet ir tad Neemereem të bija ko kautees par katru
 eelu un par katru nammu, kamehr sawà rohkà dabbuja. Rahdi
 40,000 Juhdi të gallu dabbuja un 1200 tikke dsihwi fa-
 nemti. Josefus ar 40 zitteem Juhdeem bija paslehpees kahdà
 ne pee-eijamà allà, kur jau pahrtikku fewim bija eegahdaju-
 schi. Pa welti Neemeri nodarbojahs, ar mihtstu mehli Jo-
 sefu isdabbuht no allas ahrà; un kad arri Josefus tohs zit-
 tus sawus beedrus gribbeja peerunnahht, ahrà eet un Ne-
 mereem padohtees, tad schee wiinna padohmu ne peenchme.
 Winni apnehmahs labbal paschi fewim nahwi darriht; prohti:
 winni pa pahrim kohpà lohseja, kurràm krihtohht to ohtru no-
 nahweht. Un kad nu wissì tà bija darrijuschì, tad tillai Jo-
 sefus (kas pratte no lohsefchanas isgreestees, pats pee tam
 par usraugu buhdams) ar weenu wihru palikke dsihwi. Scho
 ohtru winsch ahtri pahrrunnaja un tà abbi kohpà Neeme-
 reem padewahs. — Schis Josefus no Juhdeem të Jotapa
 pilssehtà bij' eelits par gubernateru jeb waldineeku pahr
 wissu Galilejas teefu. Winsch bij' no Makabeeru tautas
 un no preesteru zilts, dsimmis tanni 38tà gaddà pehz Kri-
 stus peedsimschanas un sawà 19tà gaddà winsch jau bija wa-
 riseëris. Jebichu nu gan winsch bija weens no teem, kas
 meeru mihleja, tatschu, kad jau ta meera-saite bij' farau-
 stita, winsch arri to dumpineeku gribbei padewahs un to wal-
 dischanu pahr Galileju usnehme, kur ihfà laikà 100,000
 saldatus fewim sadabbuja un eerihkoja. Wespasianus scho
 Josefù ta deht, ka tas til gudrs karrotajs bij', dsihwu pa-
 turreja un gribbeja winnu pee pascha keisera Nero fuhtht.
 Kad Josefus to dabbuja sinnaht, ka winnu pee keisera fuhth-
 schoht, tad winsch wehlejahs ar Wespasianu fleppeni farun-
 natees. Wespasianus to wehleja; winsch sawu dehlu Tihhu
 un wehl kahdus diwus tizzamus draugus pee few nehmis,
 likke Josefù atwest. Schis tad nu runnaja tà: „Wespa-
 sianus, tu dohma, ka es til effohht taws zectunneeks, bet
 naw teef'; es esmu arri tahds, kas tew to warr pasluddinahht,

kas pehzat notiks. Tu gribbi manni fubhtih pee keisera Nero? Kalabb' tà? Woi tad Nerosa zilts til ilgi us walsts-krehsla paliks? Tu paliksi par keiseru un arri taws dehs Tihus. Leez manni taggad jo stipraki apzeetinaht un fargahht. Drihs tu buhfi ne ween mans walbineeks, bet arri kungs pahr semmi un pahr juhru. Un ja es esmu mellojis, tad warri manni list nomaitaht us to launako wihs. Tad nu Wespasianus Josefus wehl paturreja zetumà, un kad bij' isfaukts par keiseru, tad to ar wissu gohdu atlaide par brihwu. Pehzat Josefus fadraudsejabs ar Tihutu un tà arween' pee scha turredamees, pats ar sawahm azzim dabbuja redseht, kahds gals Jerusalemei un Suhdu walstibai bija.

Tà tad nu wiss tas aprinkis tur tikke isphostihhts, wissas stipras weetas sagahstas un wiss eedsihwotaji (kahdi 40,000 zilweki kohpà) tikke nokauti. Reemereem tàpat arr' gruhhti nahzehs, to masu pilssehtinu Jahwa, tà arri to kalnu Garizim usnemt. Us scho kalnu tee Samariteri bij' eetaisijuschees eefsch walleem un winni ar Suhdeem weenu walgu wille; bet kad uhdens winneem tè peetruhke tad bija ja-padohdahs. Tè effoht kahdi 11 woi 12,000 tikluschi nokauti. To stipru Gamala pilssehtu Galilejas teefà, tur tas fehninsch Agrippa 7 mehneschus pa welta bij' apfahrt publejees, to Wespasianus, lai gan gruhhti bij' ja-faujabs, tatschu eenehne. Un kad nu pehz tam arri tahs zittas Galilejas pilssehtas Wespasianum bij' padewuschahs, tad winsch Septembera mehnesi 67tà gaddà pabeidse Suhdu semmi rinki apstaigaht.

Pa to laiku Jerusaleme un paschà Suhdejà bija leels nemeers; gan drihs katrà pilssehtà bij' dumpineeki, kas schkiruschees us diwi pulkeem, weeni ohtreem pretti stihwejahs un laupitaju pulki arr' bij' wissur. Jerusaleme tee rahmalee, kas gribbeja meerà buht un kas wehlejahs, kaut Reemeri buhtu atnahluschi, winnus no teem prettineekeem atswabbinahht, tee fewim bija zehluschi par wirsneeku to no ammata nozeltu augstu preesteri Ananu un, tà warredami, stihwejahs teem Zeloteem pretti. Us paschahm eelahm tee ne ganti kahwahs un plohsijahs, kamehr beidsfoht laupitajeem isdewahs, to Deewa nammu usnemt un tur eemestees eel-

fchâ, tur tab Ananus winnus apfehde. Rahds laupitaju
 wirfneeks, Jahnis no Giskala, rahdijahs Ananum lohti
 pallausigs buht un zaur to tas drihtsteja ne-aistahrts pa pils-
 fehtu staigah. Bet tas tik bija wiltiba ween; winsch fa-
 weem beedreem, teem Zeloteem, gahdaja paligu un raudsija,
 tohs Idumeerus, kas winneem paligâ nahze, eelaist eekschâ.
 Naktis laikâ, kad patlabban nifus pehrkons plohsijahs, schis
 ar saweem beedreem kluffinam atwehre wahrtus, eelaide tohs
 20,000 Idumeerus eekschâ un tohs wedde basnizas kalnâ
 augschâ. Schee nu no abbahm puffedm tahm waktehm un
 fargeem uskritte, fo Ananus us teem pagalma augstumeem
 bij' lizzis, un, stipri laudamees, wiffus nozirte; zitti fa-
 missuschâ prahâ paschi tihschî no teem augstumeem nogahsahs
 un few gallu darrija. Pehz to nu tee affinu-sunni, tee lau-
 pitaji, spraudahs pilsfehthâ eekschâ, laupija un kahwe, wiff-
 wairak tohs augstus preesterus un winnu peederigus tâ, ka
 schinni flaktinâ kahdi 8500 tikfuschî nokauti; arri Ananus
 tē gallu dabbuta. Schis wehl bija tas weenigais stiprais
 wihrs, kas pee teem rahmajeem peederreja un lihds pat bei-
 gahm us to dohmaja, meeru ar Reemereem darriht. Josefus
 fakka: „Winnam bij' ja-mirst. Râ tab zittadi? jo Deews
 gribbeja, ka wiffi tee beigtohs, kas mihleja un aistahweja
 to apgahnitu pilsfehthu, kad tal winsch gribbeja to pagallam
 samaitah un sawu swehtumu ar ugguni tihriht.“ — Bei-
 dsoht Idumeereem, kad tee redseja, kahdi neganti grehka-
 darbi tē pilsfehthâ tikke pastrahdati, usnahze kauns pahr to,
 ka winni ar teem Zeloteem bij' sabeedrojuschees un ta deht
 winni atkal no teem atstahjahs un aigahje us mahjahm. —
 Das Jahnis no Giskala ar sawu pulku tē to leelako negan-
 tibū pastrahdaja un kahwe wihrischkus un feewischkas tihri par
 lusti ween; un ja kahds eedrohschinajahs kahdu lihki aprakt,
 tad tam pascham bija gals flah. Wiffas eelas nu bija pil-
 nas ar lihkeem; wiffzaur' taifniba un swehti likkumi tikke
 pa kahjahm mihti, Deewa wahrdi apfmeeti un to prawee-
 schu runnas par wiltigahm un par melleem islamniatas. No
 wezzeem laifeem pee Juhdeem bij' tahda walloda, ka tab tik-
 schoht ta pilsfehthâ usnemta un ta swehta weeta ar ugguni
 fadefsinata, kad dumpis pilsfehthâ zelschotees; un paschi schahs

tizzibas=beedri ar sawahm rohkahm to Deewa fwehtumu fagahnifchoht. Scho preeksch=fluddinaschanu tee Zeloti peepildija, jebfchu pirmat paschi ne buht to netizzeja. Tà Josefus stahsta, aisrahbidams us praweescha Daniela wahrdeem 9tâ nodakkâ 27tâ perschè.

Wespasianus bihdamees, ka ne eekristu tahdâs paschâs breefmâs, kâ Zestius Gallus, apnehmahs pirmat us Jerusalemi ne=eet, kamehr wiffus tohs apkahrtejus rohbeschus buhs apstahjis un wiffas mallas no wiffadeem dumpineekeem tihrijis. Winsch sawu zekku eefahze 6Stâ gabbâ un wiffpirmat usnehme to Perejas teesu winn'pufs Jordana, kur eefahkumâ tillai Gadara pilsehta winnam pretti turrejahs. Bet drihs wifs tas strehtis lihds mirronu=jubru bija Reemereem rohkâ; til ta stipra pilsehta Macherus ween ne, kas zittu reis' tam lehninam Eroodus Antipas bija par dshwojamu weetu un kur Jahnam tam kristitajam tiffe galwanozirsta. — Tà arween' tahlak' eedams un uswarredams, Wespasianus drihs aisnahze lihds paschu Jerusalemi. Emmaüs pilsehtinâ winsch uszehle sawu stipru lehgeri, ka ne kas zits pa to pussi ne warretu Jerusalemi peekluht un ohtrâ pussè winsch nostiprinaja Jerikus pilsehtu. Dauds affinis isleedams, winsch wiffapahrt lihds paschu Idumeju usnehme dauds masas pilsehtas un tur karrawihrus eeliffe, lai schee tahs kalnu=weetas tihritu no blehdneekeem un wiffur dumpineekus sawalditu. Kad nu tà pamasitim wiffas mallas bij' apnemas un Wespasianus schritte deesgan spehzigs buht, tad winsch taifjahs no Zesarias teescham eet us Jerusalemi to apsehst. Bet tad paschâ laikâ winnam tiffe sinnas no Rohmas, ka tur effoht leela fajuffchana; ta deht winsch wehl paliffe tēpat Zesariâ, gribbedams nogaidiht, kâ tas nemeers Rohmâ beigfchotees. — Saweem karrapulkeem, kas tuhlin gribbeja brukt Jerusalemi wirsâ, Wespasianus atbildeja tà: „Deews pats to karru isweddihs labbaki, ne kâ mehs saprohtam. Mums taggad irr laiks, meerigi nostattitees, kâ winni paschi sawâ staryâ plehschahs un ehdahs.“

Tà nu Jubdeem Jerusalemè wehl kahds wallas=brihbis atliffe; bet tas winneem til bija par samaitaschanu un sliktumu ween. Kahds wihrs un kauschu wirfneeks S i h m a n n i s

no Gerafa wahrda, falassija no laupitajeem un zitteem nebehndneekem sewim labbu pulku, ar ko tohs Zelotus Jerusalemē lohti isbeedeja; winsch wissu Idumeju sawa rohkā dabbuja un nahze lihds paschu Jerusalemi, wissur bedsinadams un kaudams. Paschā pilssehtā tee Zeloti waldbidami breefsmigus darbus ween darrija; winni kahwe un laupija, ko ween warredami un padewahs wissai sawahm ne schlihsstahm meefas-kahribahm. Pilssehtas eedsihwotaji pahr to tā fashutte un palikke ismissuschī, ka wahrtus atdarrija un Sihmanni aizinaja eefschā, lai tas nahkoht winnus isglabht no Jahna Giskala un no to Zelotu warras. Gawiledami winni to eewedde; bet tam tomehr ne isdewahs, Jahni ar sawu pulku no basnizas-kalna isdsiht; jo schī weeta jau tahda warrena bija raddita, un nu wehl ar tohrneem nostiprinata tā, ka ne kahdā wihsē ne warreja tur peekluht. Bes teem diweem pulkeem, ko Jahnis un Sihmannis waldbija, Zuhdeem par jo leelaku nelaimi zehlahs wehl treschais. Eleazars, Sihmanna dehs, eenehme ta basnizas pagalma eefschaju pussi, kaudid eerunnadams, ka winsch to plehfonu Jahni buhschoht sawaldiht. Un tā nu Jahnam bij' no ahr'pusses ar Sihmanni un no eefsch'pusses ar Eleazaru ko kautees. Winni tā ne prahtigi darbodamees, tihschā prahtā dauds nammus nobedsinaja, itt ka gribbedami ar warru Reemereem rohkā dohtees; jo Jahnis katrā strihdinā kahdu magasihni nodedsinaja, fur pahrtikka bij' glabbata, ar ko glabhtees, kad eenaidneeki pilssehtu apsehdetu. Drihs jau buhtu tif tabt nahzis, kad jau redsetu, kurreem no abbeem buhs wirsrohka, — kad us reis' Tihthus ar saweem Reemeru karrā-pulkeem atnahze. Jo kad Rohmā keisers Nero bij' nomirris un winna pehznahkami trohna-mantineeki dumpi tikfuschī nokauti, tad Wespasianus bij' par keiseru zelts. Schis nu, pats us Rohmu eedams, bij' sawam dehlam Tihthum uswehlejis, to karru ar Zuhdeem nobeigt.

Tihthus kahdu juhdsi atstattu no Jerusalemes sawu lehgeri pee Gibeat Saul apmette un ar 600 islassiteem jahneekem gabje ismelleht un isklaufinah, ka pa Jerusalemi eijoht un fur jo labbaki tai warroht peekluht. Winsch tad zerreja, ka tee rahmafee eedsihwotaji, kad winnu eeraudsischoht, labbā prahtā

buhfchoht wahrtus atwehrt. Winsch itt kluffu peenahze pee muhreem flah, ne to ne mannidams, — bet us reis' un peepeschi pa weeneem wahrteem labbi leeli karra-pulki schah-wahs ahra, kas winna jahneekus isklichdinaja un Tihus pats ar pahri sawu wihru noklihde us zittu puffi. Par nelaimi winnam pascham ne bija neds karra-cerohtschu, nei brunnu flah; bet kad mannija, ka ar drohschu buhschu tal wehl warreschoht isglahbtees, tad ar walti kritte eenaidneekem wirsu. Diwi jahneeki winnam blakku tiffe nokauti, bet winsch pats, — jebfchu gan bultas ka kruffa nahze wirsu, — sweiks isglahbabs un laimigi lehgeri aissneedse. Te israhbijahs, itt ka Deews pats scho fohdibas-rihkti gribboht taupiht. Tihus nu sawu pulku dallija trejds lehgerds, kas pa zettortu dalku juhdses nomettehs. Tas notikke 20ta April mehnescha deena 70ta gadda, kad winsch Jerusalemi aplehgereja. Bet kad patlabban desmitais legions taissjahs eljes-kalna sawu lehgeri mest, luhk, tad Suhdi ar warru winneem uskritte, ka winneem bij' ja-behg, un buhtu schee pa wissam nobeigti, ja ne Tihus ar islassitu spehku buhtu paliga peesteidsees. Bet ir bes tam winnam wehl bij' reis gruhti ja-zihnabs un wehl reis' ja-behg, kamehr tik ar leelu, leelu puhlinu isdewabs, tohs Suhdus pahr Aidrana-uppi pahri pahrdsiht.

Patlabban nu arri Suhdeem leeldeenas = swehtki eesahzehs; un kad nu us teem pasaul' dauds kauschu — kahdi 2 woi 3 millioni, — bij' sanahlfuschi Jerusalem, tad ir basniza bija dumpis. Un kad Eleazars dauds laudis pascha Deewam nammâ eelaide, tad tur zehlehs negants karschs, kurrâ dauds zilweki tiffe nokauti. Schi kilda ta beidsahs, ka Jahnis Eleazaru uswinneja un ta wissu basnizas-kalnu sawa rohka dabbuja. Nu no trim pulkeem tik diwi ween palikke, kas tomehr meeru ne mette, bet dumpojahs jo prohjam un weenabi ween.

Pa tam lifke Tihus wissus dahrsus, kohkus un ehkas ap Jerusalemi gluschi isphstihht un tabs weetas par lihdsenu klajumu darriht. Bet sche tee Neemeri paschi eestrehje Suhdu walga, dohnadami, ka weens pulks no teem, kas pascha pilsfehda karroja, scheem zellu taisschoht. Klaus, kahdi wiltigi tee Suhdi bija. Winni labbu pulku karra-kauschu islaide

pa wahrteem ahrà, kas liffahs, itt kà buhtu isdsiht, un zitti eedsihwotaji atkal fakahpe us wallehm un sawas rohkas steepe Neemereem pretti, itt kà luhgdami, lai schee jel nahfoht winnus glahbt no teem plehsfigeem pilssehtas walbineeteem. Neemeri nu zerredami, ka bes wiffa publina pilssehtu dabbuschoht sawà rohkà, steidsehs muddigi klahbt; — bet tè us reis' tee, kas kà isdsiht liffahs, atgreesehs pretti un schohs us weetas noguldija.

No rihta-wakkara- un deenas-widdus puffes ne buht ne warreja Jerusalemei peektuht klahbt un prohti, zaur to, ka pa tahm puffehm dands augstas weetas bija, us kò ta pilssehta bija taifta un to augstumu starpà bija dsikkas eeleijas. Tee augstumi jeb kalni, no kurreem Neemeri labbi buhtu warrejufchi karroht un schaut, tee bija til taht, ka no teem ne warreja pilssehtu sneegt; un tahs eeleijas tur starpà atkal bij' til schauras, ka aplehgeretaju pulkeem tur ne bij' ruhmes. Ta deht nu zittur ne kur ne warreja peektift pilssehtai klahbt, kà no seemela puffes, kur pufslibhs libhsena weeta bija; bet schi atkal bij' ar leeleem muhreem un tohrneem nostiprinata. Digtus libhs ar sawu draugu Niskanoru un Josefum peejahje pee teem muhreem un, gribbedams wehl mehginahht tohs Suhdus us meeru labbinaht, usdewe Josefum, kas zittu reis' Suhdeem preesteris un karrà-waddons bijis, lai ar teem runna. Bet pa to starpu weena no Suhdu puffes nahkdama bulta nokahwe Digtus draugu Niskanoru. Pahr to Digtus tà fashutte, ka to preeksch-pilssehtu tuhlin nopohstija un paschu Jerusalemi sahze aplehgereht. Suhdeem sawi aisstahweschanas rihti ne kò ne palihdseja, ta pehz, ka winni ne pratte ar teem strahdaht; tàpat arri tas winneem ne kò ne palihdseja, ka winni, firdigi pretti-turredamees, zittas Neemeru walles aisdedsinaja.

Cekam mehs pahh paschu to isphostifchanu runnajam, apluhkoffin jel drufzin, kahda ta flaweta basniza tolaik' bijuse. Schi bij' ta flaisstaka ehka pa wiffu to pilssehtu. Paschu pirmu reis', kà sinnam, winnu usbuhweja Salamans un ohtru reis' Serubabels; pehzak to kahds Suhdu lehninsch Eroodus pa wiffam pahraunoja un jo flaishtu istaifija. Sau Salamans sawà laikà bij' to stahwu kalnu libhsinajis un

paschās dsikkās eelejās muhrus wilzis us augfchu, kurren star-
 pas ar semmehm pildija un tà to kalnu plattaku pataifija.
 Patte ta basniza bij' us 3 leelahm dallahm noballita. Ta
 pirma dalka bij' 500 ohlektes garfchs un tikpat plats preeksch-
 nams jeb pagalms, fo par paganu-preeksch-nammu woi pa-
 galmu fauze; ap scho apfahrt us 3 puffedm bija dubbultas
 un zettortà puffed trihskartigas, wiffas 30 ohlektes plattas
 pihlaru-sahles; schi dalka zettortà puffed bij' wehl kahds atlik-
 kums no tahs pirmas basnizas un ta pehz to Salamana-
 preeksch-nammu fauze. (Jahn. 10, 23.) 25 ohlektes augsti
 glihti no balta marmora-afmina, no weena pascha gabbala
 iszirfti un ar zeedru-fohkeem apwelweti pihlari tahs sahles
 padarrija jo skaisas. Schè sagahje tee lohpu-kuptfchi, kas ar
 sawu darbu to Deewa-nammu apgahnija. (Jahn. 2, 14 r.)
 Scham preekschejam pagalmam bij' 5 wahrte; tee skaisstakee
 wahrte bij' tee Nikanora wahrte, ar 2 skaisstem pihlareem
 ispusfchoti; un schee pihlari bij' taifiti no Korintera warra,
 fo augstaki zeenija, ne kà seltu. Schee wahrte bij' us rihta-
 puffed un zaur teem gahje zeffchs us Aidrana uppi. Schee
 irr tee wahrte, fo Ap. darb. gr. 3, 2. nosauz par krahfch-
 nahm durwim. Tschetrus kahpeenus augstal' pahf scho preeksch-
 nammu wifsapfahrt bij' 3 ohlektes augsti skunstigi isstrahdati
 skadrini ar pihlareem, fur Reemeru un Greckeru walloda
 bij' usrakstihfts, ka ne weenam sweschineekam ne effohf brihw
 ee-eet tanni swehtà weetà. Tschetrapdfmit kahpeenus aug-
 stal' bij' ta ohtra dalka ar saweem eelfchejeem kambareem
 jeb preeksch-nammeem, kurren pirmais bij' preeksch seewisfch-
 kahm. Schè stahweja tas Deewa-schkirfts (Ruhl. 21, 1).
 Peezpadfmit kahpeenus augstal' bij' tas leelais pagalms, kam
 widdù patte ta ihstena basniza stahweja un tè nu bija gangu
 un kambaru pa pilnam. No rihta- us wallara-puffed tas bij'
 187 ohlektes garfchs un no seemeka us deenas-widdus puffed
 135 ohlektes plats un tam bija 9 durwis. Tahs leelakahs
 un ihstahs durwis bij' us rihta-puffed, 50 ohlektes augstas un
 no Korinteru warra taifstas. Schis pagalms jeb preeksch-
 nams arri bij' ar trellineem diwejās dalkās noschkirfts; pirma
 dalka bij' preeksch Israëliteru laudim un ta ohtra, pee pa-
 schas ihstas basnizas flahf, preeksch teem preestereem un schè

arri bija tas leelais dedsamu=uppuru altaris. Tē uppureja, swehtija, tē preesteri Deemu luhdse, lewiti dseebaja un speh-
leja. Weidsot wissu=angstaki, kahdas 12 ohlektes us to eef-
scheju pagalmu bija ta basnizas=ehfa jeb pils patte, 100
ohlektes garra un platta. Ta preeksch=sahle bij' 100 ohlek-
tes augsta, ar apseltitu gehweli un zittahm selta=rohtahm
stunstigi ispuschkota un no schahs pa tahm selta=durwim,
kas bij' 55 ohlektes augstas un 16 ohlektes plattas, un kam
preekschâ karrajahs dahrgs, austs preekschkarramajs, warreja
ee=eet swehtâ weetâ; schi swehta weeta bija 40 ohlektes garra,
60 ohlektes augsta un 20 ohlektes platta. Tē eekschâ stah-
weja tas selta=lukturs, tas selta=galds ar tahm preeksch=lee=
kamahm maisehm un tas kwehepejamais altaris no selta. Zits
stais, bees preeksch=karramajs, kas Jesum mirstot pahr-
plihse, schkibre to swehtu weetu no tahs wissu=swehtakas,
kas bija 20 ohlektes garra, un, kad pee tahs pirmas ispo-
stischanas tas derribas=schkirsts bij' suddis, tad taggad schi
wissu=swehtaka weeta tufschâ stahweja. Tai angstakâ tahschê
bij' istabas preeksch preestereem un winnu leetahm. Râ pa
eeksch' =tâ arri pa ahr'-pussi tahs basnizas seenas bij' apstas
ar seltu, to, kad faule apspihdeja, azzis ne warreja usstatiht;
jums bij' nostahdihts ar selta pihkeem jeb eefneem, lai
putni tur ne laistohs wirsû un to ne apgahnitu. Kur see-
nas ne bij' ar seltu apstas, tur tahs bija apliktas ar baltu
spihdoschu marmoru tâ, ka no tablenes to basnizu warreja
usstattiht par apsnigguschu kalnu.

Tâ nu to basnizu, zil spehdami, apluhtojuschî, raubsi-
fin, tâ tas ar paschu to ispohtischamu gahjis. Ischetrpadsmit
deenas pehz tam, kad Jerusalem bij' aplehgereta, pirmas
muhris sagahsehs un ta jauna pilssehtas bakka (Bezeta) tilke
Deemereem rohkâs. Un kad peektâ deenâ pehz tam arri tam
ohtram muhrim gabbals bij' isplehsts un Deemeri pa to
eekschâ eelaususchees, tad Tihus saweem laudim pawehleja,
ka ne buhs ne weenu zilweku nokaut un ne weenu nammu
nobedsinah; jo winsch lehnâ prahâ wehl gribbeja tohs Sub-
bus peelabbinah, ka tee pretti ne turretohs un tâ til labb'
to pilsehtu, ka arri to basnizu glahbtu. Bet, kas to bewe?
Behnprahtiba schê ne to ne palihdseja; jo kad til kahds zil-

wels minneja, ka waijagoht Neemereem padohtees, tad tahdu tee zitti us weetas nokahwe. Winni taggad tà breefmigi Neemereem usfritte taunis schauràs eelàs, ka scheem zaur to ne ween leela fahde notiffe, bet bij' schigli ja-behg atpakkat ais abbejeem muhreem. Pahr scho laimigu darbu un uswarreschamu Zeloti tik lohti preezajahs, ka winni no teefas fahze tizzeht, ka Neemeri scho pilssehtu ne kad ne uswarreschoht. Bet jau zettortà deenà pehz tam Tihus atkal ar warri eelaufahs pa to plihsumu eefschà un litte pussi no ta muhra noplehst.

Tihus wehl arween' zerreja, ka tee Juhdi buhschoht to Zelotu warras-darbus jau atehduschees un labbà prahtà winnam padohschotees; ta deht winsch Josesu wehl reis suhtija ar winneem farunnatees. Schis gahje un tik tab' no pilssehtas nostahjahs, ka schahweens winnu ne warreja sneegt un tab, tehwu wallobà runnadams, tohs flubbinaja, lai jel sawu tantu, sawu tehwu-semmi un sawu basnizu taupitu un ne tà trakkati ne tà paschi pagani, wissam sawam labbumam par pohstu, pretti turretohs; jo Neemeri ne gribboht to Deewa nammu aiskahrt; tas, tà jau lihds schim, arween' winneem pascheem par ihpaschumu peederreschoht jo prohjam. Winni paschi us tahdu wihsi tihschà prahtà gribboht to pohstih. Bet kad tee tomehr wissus winna mihligus wahrbus apfmehe un wehl ar bultahm pretti schahwe, tad Josesus ihstà preestera garrà jo stipri wehl us winneem tà runnaja »Al juhs noschehlojami zilweki, kas juhs aismirstat sawu derribas-beedri un ar eerohtscheem rohtà gribbat tohs Neemerus uswarreht! Kurru cenaidneeku jeb kad tà effam uswarreschichi? Kad gan Deews tas Rabbidajis muhs ne glahbe, kad kas mums launu darrija? Woi wehl ne gribbat atgreestees un apflattih, no ka effat atlahpuschees un tahdu derribas-beedri aplaitinajuschichi? Deews pats bija tas, kas preefsch muhsu tehweem karroja, kad tee bes sawahm rohlahm un bes eerohtscheem sawàs behbàs winnam padewahs un winnam atwehleja isbarriht to, kas bija darrams. Zaur kurra rohku fritte Saneribs, kas wissu Ahssu bij' uswarrejis? Woi ne ta Kunga engelis weenà nakti aplahwe wissu winna leelu pullu? No Bahbeles wehrgofchanas muhsu tauta pirmat ne

tikke wallâ, kamehr Zihrus us Deewa pawehleschanu to brihwibu dewe. Bet Zedekias, kas tam ne klauffja, ko pra-weets Jeremias fluddinaja un prett to Bahbeles fehninu karroja, tas tikke uswarrehts un fanemts. Un ko tad man wehl peeminneht pagahjuschnus laikus? Updohmajeet til to, kas taggad tohs Reemerus prett mums irr fazehlis? Woi ne muhsu paschas tautas besdcewiba? — Tâ Josefus wehl daudf runnaja, karstas affaras raudadams, — bet kas tad winnu klauffja! Te bija tâ, itt kâ Deews pats winnus buhtu apstulbojis, schohs pateestigus wahrduus ne klauffht; tee mehbidami ween winnam atbildeja.

Us masu laiku nu bij ameers pa ahra-puffi, bet pils-fehtâ paschâ nu zits jo breefmgis eenaidnecks zehlehs kahjâs, prohti: bads. Gan drihs 3 milliones zilweku tur bij' fagahjuschi eeschâ, leeldeenu turreht; tee wiffi gribbeja pahrtikt un eenaidnecks ne kahwe no ahr'puffes ne ko eewest. Tâ nu eedsihwotaji bahli un nodehdejuschî kâ ehnas staigaja aplahrt. Daschs baggatajs wiffu sawu baggatibu dahwaja par seeku kweeschu; zits turrigs wihrs itt wiffu sawu mantu sohlija par seeku meeschu, — af breefmas! Un ja kahdam laimejâhs labbibu dabbuht, tad isfalzis tohs graudus norihje tapat jehlus, bihdamees, ka zits ne atrnemmoht. Tur wairs ne rads raddu, nedf draugs draugu sehhejoja. Seewa wihrum un wihrs seewai rahwe maifes kommosianu no muttes ahra; tehws ne ko ne rehkinaja pahr dehlu, kas baddâ nihfe, mahte atrahwe sawam raudadamam sihdamam behrninam sawu mahtes kruhti. Wiffas siksnes un ahdas, ko til kur atradde, tee fagrause. Ko bads taupija, to karrawihri nobendeja, dohmadami sewi tad no badda glabht, kad masal' lauschu palischoht. Tee lausahs baggatu wihrum namos eeschâ un tur laupija, ko ween no pahrtikkas atrafdami; un ja kas pretti turrejâhs, woi kur ne bija ko parahdiht no ehdamahm leetahm, tur til labbi to nammatehwu, kâ arri to namma-mahti noduhre un firmam wezztehwam, kâ arri wahjam behrninam galwu pahrschlehle; tad wehl tohs lihkus iswandija un ja eeschâs atradde kahdu wehl ne satruhdejuschu ehdamaju, tad to rahwe ahra un kahrigi norije. Bet wehl tahs behdas un breefmas ne bija pilnâ

mehrà! Wehl teem Zuhdeem bij' kahdas pafleppenäs weetas, pa kurrähm warreja iseet un eenaidneekem usbrukt, no ka tad daschu laupijumu lihds eewedde. Tihtus dauds teem lifke fagrahbt un fo atradde apbrunnotus, tohs wiffus prett paschu pilssehtu fitte krusstä, brihscham 500 weenä reise tä, ka ir krusstä-lohki sahze peetruht. Zuhl', tä flaidri peepildijahs tee wahrdi, fo zittu reis' Zuhdi brehze: "Winnä affin's lai nahk pahr mums un pahr muhsu behrneem!" (Matt. 27, 25.) Weenreis wiinni til breefmigi un sawu paschu dsihwibu ne behdadami Neemereem usbrukte, ka teem wiffus aplehgereschanas-rihkus nonehme, winnu flantes aisdedsinaja un itt breefmigi un affinaini islahwahs. Tihtus, bihdamees, ka us preekschu atkal tahda patte kibbele ne usbruktu, lifke itten tuhwu pee paschas pilssehtas un tai wifsaplahrt leelu muhri uszelt, tä, ka nu eedshwotajecem wairs weetas ne bij', fur iseet. (Zuhl. 19, 43.) Taggad winnu nohte pee-auge pilnä mehrà! Sirmi wezzaki un behrni mirdami nokritte us eelahm un nammös; wiffa pilssehta peekrahwahs ar mirruscheem un palifke par laulu-kambari. Niknas fehrgas nokahwe paschus seedoschus jaunekus. Un nu tee Zuhdi, saweem eenaidneekem par preeku, sahze tohs mirruschus pahr muhri mest pahri un ar teem tohs grahwjus pilbiht. Kahds is Jerusalemes pee Neemereem pahr behdssis Zuhdu wihrs Tihtum stahstija, ka no ta laika, kamehr pilssehta tikfufe aplehgereta, lihds tam, prohti, no 14ta April lihds 1mai Zuhli beenai pa weeneem pascheem wahrteem effoht isnesti wairak tä 115,880 lihki. Un tomehr wehl ne weens ne drihksteja to minneht, ka waijagohht Neemereem padohtees; tee neschehligi pahrwaldineeki dauds gohda-wihrus lifke nomaitaht un winnu meefahm kappaweetu leedse, kad tee bij' eedrohschinajuschees pahr to runnaht; to darrija zitteem par beodinaschanu. Tapat ir teem notifke, kas gribbeja pee Neemereem isbehgt. Un kas dabbuja isbehgt, tam pee eenaidneekem wehl flittaki klahjabs; jo daschi no Sihareru karrä-wihreem, kas Tihtum bij' paligä nahkusch, bij' pamannijusch, ka weens Zuhdu wihrs pa saweem netihru-meem seltu melleja, fo bij' eerijis, gribbedams laikam ar to zeetumä sawu dsihwi atweeglinahht. Tä tad schi flawa drihs

pa wiffu lehgeri isplehtahs, ka teem Juhdu behguteem effoht selts wehderà. Sìhreri un Araberi teem nelaimigeem greese wehderus wakkà un melleja tè mantas, tà, ka us scho wihst weenà paschà nakti kahdi 2000 tiffe nomaitati, kamehr Tihthus to sinnahst dabbuja, un bahrgi aisleedse. Tahdà wihse nu tee aplehgereti wairs ne sinnaja kà glahbtees. Pehz masa kummofina maifes kà swehri zits zittu plehse un brahlis sawu brahli nozirte ar sohbenu. Kahdu baggatu gaspaschu, kam wahrds bija Maria, Eleazara maita, plehstigi karrà-wihri tà bij' isphostijusch, ka tai ne maifes kummofinsch wairs ne bij' pee rohkas. Ta patte tà bij' nomehrdeta un samiffuse, ka winnas mahtes-firds palikke neschehliga un winna fataiffija sawu paschu sihdamu behrnianu few par barribu, ar ko sawu baddu remdeht, fewim eerunnadama, ka tas behrninsch til pat jau buhschoht nonihst baddà. Til ko pussi bija apehduse, tè jau arri karrà-wihri eeffrehje winnas nammà eeffschà un draudeja winnu ar breefmigu nahwi, ja ne isdohschchoht scheem to zeppet, kurra smalku jau us eelas effoht ohdusch. Schi nu winneem atbildeja: „Esmu jau preefsch jums paglabba-juse itten brangu gabbalu. Redseet, tè tas irr un schis irr mans behrns. Patte esmu to nokahwuse, zeppuse un ehdufe; — ehdeet arr' juhs! Jums taf ne buhs mihstaka firds, kà man feewissai, ta behrna mahtei, kas to weenu pussi jau esmu apehduse un arri to ohtru pussi gribbu ehst, ja jums ta reebj.“ — Schee nu kà no pehrkona aisnemti, mehmi stahweja, kamehr, kà no meega atmohduschees, atkal dewahs prohjam, pahr wiffahm meefahm drebbedami. Raug', tahdahn breefmahm nu Deews schohs apstulbuschus laudis bija nodewis! Kad Tihthus schehliga firds to dsirdeja, tad winsch nodeewajahs, ka Juhdu paschu zeetsirdiba ween pee tam effoht wainiga, ka tee mihlu meeru ne gribboht fanemt; un ta deht gan waijagohst scho tahdu negantibu ar paschas tahs pilssehtas druppeem apbehrt, jo ta ne effoht wehrta, ka ta Deewa spohscha faule to appihdoht. Tad nu winsch apnehmahs, zil spehdams un kà ween warredams, pahr to gahdaht, ka tahs ne isfallamas behdas jo driht beigtohs.

Tà nu breefmigi laudamees Tihthus kahdà nakti Juhli mehnesi uskritte Antonius pillei un to usnehme. Juhdi nu

fastahjabs basnizas pagalmà un tur sawus karra-eerohtschus fastahdija tà, ka ta basniza isstattijabs itt kà kahda zeeta pils, wifsapfahrt ar lihkeem nokrauta. Gan Tihus zerreja arri tè pat reisè to basnizu eenemt un ta deht 12 stundas no weetas zeeti kahwahs, bet tomehr tiffe speests atpakkat. Tihus nu zaur Josefus un zitteem pee winna aisbehgufcheem wehl raubsija tohs Suhdus labbinah, gribbedams to swehtu weetu glahbt, kas teem jau tà drihs wairs ne fo ne berreja un fohlija teem wissu padarritu nebarbu peedoht, kad til ween labbà prahtà padohschotees. Ir Tihus pats us winneem tà runnaja: „Paschu augstu Deewu, kas zittu reis us scho weetu nostattijabs, un juhs paschus es nemmu par leezineekeem us to, ka es tas ne esmu, kas tahs breefmas jums fataisa. So til lihds, ka juhs nosakkat zittu weetu, fur warram weens ar ohtru karroht, tad tuhlin ne weens Reemeris juhsu swehtà weetà sawu kahju eezels, neds to apmehbihs. Es jums gribbu glahbt to juhsu wiff'swehtaku weetu, kad ir juhs paschi to wairs ne gribbat.“ — Bet fo tas lihdsjeja? Tee Zeloti winnaus tomehr apmehdija un isfmeheje par bailigeem fakkeem, kas, ne eedrohschinadamees ar scheem kantees, gribboht kaut kà peelunzinatees. August mehnesi Reemeri to basnizas pagalmu usnehme zaur to, ka muhri usplehse; bet Suhdi tè til stipri pretti turrejabs, ka Reemereem wehl weenu karra-sihmi jeb karrogu nonehme. Patam Tihus pawehleja, teem angstumeeem ugguni peelaist, kas tad drihs un pawissam nodegge. Un nu Reemeri fataisjahs ar sturmi krist us to eelscheju pagalmu un us basnizu paschu. Bet wehl Tihus ar saweem draugeem kohpà spreedahs, woi to swehtu weetu taupiht, woi nè? — Daschi fazzija, ka waijagoht darriht pehz karra-liffumeem; jo tee Suhdi jau ne kad meerà ne dohschotees, kamehr wehl tè warreschoht fanahkt. Bet Tihus scho leetu isfchihre tà: kad arri tee Suhdi paschà basnizà fastahtohs un is tahs winnam pretti kautohs, tad tomehr winsch ne gribboht dsihwu raddijumu deht pee ne dsihwahm leetahm atreebtees un tahdu flunstigu darbu isnihzinah. Tahdu ehfu pohstih, buhtu preeksch pascheem Reemereem leela stahbe; bet kad ta palittu, tad ta buhtu winnu walbischanaï par gohdu un par gresnumu.

Tad nu arri tas azzu-mirkkis bija klāht, tad Deews
 pats, Reemeru karra-leelunga prahtam pretti, sawu sweh-
 tumu teem warras-darritajeem no rohlahm israhwe. Tih-
 tus nospreede tikkai nahlofchâ deenâ ar leelu sturmi atkal eet
 wirfâ un ta deht taggad willahs atpakkal us Antonius pilli.
 Bet tik lo schee atkaphahs atpakkal, tē Juhdi sprauschahs
 pakkal; tak teel dsihti atpakkal un nu winneem lihds arri
 Reemeri speeschahs basnizas eekschēja pagalmâ. Weens sal-
 dahs, kam ne kas to pawehlejis, bet tihri kâ no pascha
 firds us to dsihts, pakampj deggofchu mallas pagali un to
 eefweesch pa teem selta-wahrteem, zaur kurreem no seemela-
 pusses warreja ee-eet eeksch teem kambareem, kas basnizai
 aplahrt. Kad nu leesmas isfchahwahs, ak, kâ breefmigi
 tad Juhdi sahze kaukt un waimannaht! Winni sawu dsih-
 wibu pa wissam ne behdadami, steidsahs wehl to glahbt,
 preeksh kâ jau tik leelas breefmas iszeetufchi. Tihus, tik lo
 to dabbujis sunnaht, arri peefshje, — bet no wissahm mal-
 lahm un puffedm tahda blaushana atskanneja, kâ winna bals
 ne tikke dsirdeta; winna sihmes klüe ne pareisi saprastas un
 winna pawehleschanas wairs ne eefshje tohs karra-wihrus
 sawaldiht; tee zits zittu flubbinaja tahs leesmas wairoht.
 No augstuma pluhde semmē warrena straume affinu us to
 leelu strehti lihku, kas ap to dedsamu-uppuru altari pama-
 sam bij' sakrahwees. Wehl tanni paschâ brihdi, tad tee kam-
 bari ap basnizu degge, Tihus eegahje paschâ swehtâ weetâ
 un pahr to leelu jautumu un ne isfakkamu brangumu lohti
 isbrihnojees, mettehs ahrâ, atkal pawehleht, lai steidsahs to
 ugguni dsehst, kamehr tas paschu basnizu naw aiskahris.
 Bet winna saldati wiffi bij' kâ aiskurti no eenaida prett
 Juhdeem un arri labpraht gribbedami lo laupiht no ta selta,
 ar lo wifs Deewa-nams baggatigi bij' pusshohts, winni
 Tihus pawehleschanu wairs ne lo ne parehtinaja. Rahds
 saldahs pamannijis, kâ Tihus no basnizas isfshjies, atkal
 pawehleht, lai ugguni dsehsh, leel atkal ugguni paschâ swehtâ
 weetâ eekschâ. Lohti dauds mantas tē bij' sakrahtas, kas
 zittas sadegge, zittas tikke no saldteem laupitas tâ, kâ pehz
 tam Sihreru semmē selts pa pussi lehtals palikke. — Wiffa
 ta branga ehla drihs degge weenâs leesmas. Ak, kâ breefmigi

to uswarretaju preeka-kleegschana nu jauzahs ar to uswarretu waimannahm! Ugguns ruhze, ehkas gahsahs un enges un krehsti fritte rihbedami; jo preesteri ar sawu pehdigu spehku tohs wehl grabbe rohkâ un Neemereem mette pretti, kamehr paschi sawu garru islaide! Jo, tikko ta basniza sahze degt, tad arri wiffa schelastiba bij' pagallam! Behrni, firmi laudis, preesteri un wiffabi laudis tiffle kauti semmè, — tur ne faudseja tà pat apbrunnotus, ka arri tahdus, kas pretti ne turrejahs.

Josesus fakka: „Ne weens ne warr leelaku brehkschannu sawâ prahâ eedohmaht, kahda tobrihd' no wiffahm mallahm atskanneja, kad ta basniza degge! To karrâ-wihru uswarreschangs — un preeka-kleegschana ruhze to Suhdu waimannahm zauri, ne tik ween us to kalnu paschu, bet arri pa wiffu pilssehtu. Pa wisseem kalneem un paschâ Perejâ ta balsis bij' dsirdama. — Bij' arri breefmiga usstattschanahs! Eikkahs, itt kâ pats tas kalns no fânes buhtu nehmees degt. Xugschâ ne bija ne ka ko manniht no semmes, jo ta kalna wirspusse bij' wiff'pahr apkrauta ar mirruscheem. Salbati, pa tahm lihku-gubbahm strapeledami, dsinnahs behgdameem pakkat! — Un tomehr wehl lihds pascham pehdigam azzumirkkam tee Suhdi ar besprahdigu zerribu turrejahs pee sawas sagahnitas swehtas weetâs. Jo kad ta basniza jau degge, tad wehl laudis pa tuhksfoscheem sfrehje pagalmâ eekschâ, peeminnedami un tizzedami, ko kahds wiltigs praweets bij' fluddinajis, fazzidams, ka tad, kad ta basniza jau degschohht, winni eeraudsfschoht to leelu sihmi, ko Deews saweem laudim par glahbschannu buhschoht darriht. Kahdi 6000 zilweki, wiff'wairak seewischkas, to tizzedami, effohht tai basnizas preeksch-nammâ sawu gallu atradduschi. Us zittu basnizas muhri bij' tee preesteri fabehguschi, bet badda deht, jau peektâ deenâ nahze semmè un luhdsahs schelastibu. Bet Digtus teem atbilbeja, ka nu, kad winnu basniza effohht pagallam, arri preesteru wairs ne wajagohht un tad pawehleja tohs wiffus nolcktaht. Us teem kuhpedameem basnizas gruscheem nu Neemeri sawu karrogu usstahdija un flanni gawiledami Digtu par sawu keiseru apfweizinjâ.

Kad ta basniza jau bij' nodegguse, tad ta pilssehtas

wirspuffe wehl fawâ spehâ turrejahs; jo tas patgalwigais Jahnis ar fawcem atlikkufcheem laudim tur bij' aismuzzis un ar to ne behbigu Sihmanni fabeedrojees, smejhahs ween un mehbiya, kad winnus flubbinaja meeru derreht. Jo Tih-tus teem til ween sohlija dshwibu taupiht, bet schee gribbeja, lai scheem lauhoht meerâ aiseet prohjam. Tad nu no jauna atkal eefahze zihnitees. Ta appakscheja pilsehtas datta tilke aisbedsinata un tee dumpineeki tad behdse pawiffam prohjam us to wirseju pussi Zianas kalnâ, kur Tih-tus tohs aplehgeraja. Bet tikko ta aplehgereschana pehz 18 deenahm bij' beigta, tad karschs atkal fahzehs. Us reis peepeschi, itt kâ isbaiditi tee dumpineeki no fawahm stiprahm un gan drihs ne uswarrejahm weetahm kahpe semmè, un kad ne kur no pilsehtas ne warreja tilt ahra, tad dewahs paslehytôs gangôs eefsch semmes eefschâ, kur Reemeri teem, ihpaschi mantas mellebami, dewahs pakkal un paschu to Jahni fanehme dshwu. Tâ tad nu ta zittkahrt til augsti flaweta, bet taggad krittuse, ar ne isfakkameem grehkeem un ar pascha Deewa Dehla affinim aptraipita pilsehta gahje gluschi pohstâ un palikke par druppu laudsi un par Deewa dufmibas-sihmi. Das notikke 8tâ September mehnescha deenâ (10tâ August deenâ bij' ta basniza nobegguse), kad Tih-tus pabeidse Jerusalemi pawiffam uswarreht. Kaudami un laupidami tee Reemeru saldati taggad staigaja pa tahm schaurahm eelahm un Tih-tus pahre to leelu stiprumu ne warredams gan isbrihnotees, teize: „Pateeff, Deews pats ween mums irr tè palihdsejis uswarreht; jo ko gan zilweku rohkas un eerohtschi tè prett tahdeem muhreem warretu eespeht!“ Tiffai kahdu masu sihmi Tih-tus tè wehl atstahje par peeminnu, kahda stipra pilsehta ta bijuse, ko Reemeru gudriba uswarrejuse.

Das bij' itt kâ pascha Deewa prahts, ka ta pilsehta ne agraki, nebs arri wehlati tilke aplehgereta, kâ til tad, kad patlabban leeldeena bij' eefahkta, lai wehl wiffi laudis tur warretu ee-eet eefschâ un tad, kâ zeetumâ eeflehgti, us reis tilt isnihzinati. — Ta pehz effoht pa aplehgereschanas laiku pohstâ gahjuschi wairak kâ millions zilweku un pa to karralaitu us wehrgoschanu pahrdohhti 97,000. Zittus zeetumneelus, kad wehrgu pirzeji peetruhkuschi, effoht Tih-tus pa

Sihrias pilssehtahm leelmannem par lusti lizzis noleetaht un zittus swehreem preekschâ mest. — Kad tas leelakais pulks karra=spehta jau bij' aisinghjis, tad peepefchi, kâ kahds launais gars, Sihmannis islihde no semmes appalschas, kur bij' prohwejis zauri raktees, bet no badba tizzis atpakkal dsihst pee geismas. Scho nu Tihus lihds ar to jau pir-mahl fanemtu Jahni aiswedde fewim lihds.

Kad Tihus Rohmâ pahrgahje, tad ar sawu tehwu Wespasianu kohpâ swehtija uswarreschanas=swehtkus. De nu Jahnam un Sihmannam wajjadseja dauds ko panest, jo tee, tã falkoht, bij' par uswarreschanas=sihmehm. Sihman-nis tilke ar nahwi noteesahst, bet Jahni paturreja zeetumâ til ilgi, kamehr tas mirre. Us scheem preezas=swehtkeem arri tilke aplahrt neffati tee Deewa=namma rihki, prohti: tas no selta taiisihst preeksch=leekamas maises traufs, selta lukturi un weena likkumu=jeb hauslibas=grahmata; schahs leetas pehzal tilke tanni meera=basnizâ, ko Wespasianus saweem dewektkeem usbuhweja, paglabbatas. Kur winnas pehzal palikkuschas,

tà, ka Meemeri eekahydami të 9600 lihkus atradde. Dikkai 2 feewas ar 5 behrneem pehzak islihde no kahda uhdens-pumpja, kur bij' shepufshees un to breefmu isstahstija. Tà tad 72trà gaddà wiffa semme bij' uswarreta. Wiffi tihrumi tiffle teem tur apfahrt dsihwodameem paganeem pahrdohiti un Emmaüs pilssehtà Meemeri nomettahs dsihwoht. — Pa to paschu laiku arri tee Suhdi, kas Egiptes semmè dsihwoja, sahze tàpat trakkoht; tad pagani winneem kritte wirfù un tà pat dauds nokahwe. Ta pehz arri Meemeri to basnizu is-pohstija, fo tee greekiffi runnadami Suhdi Leontopolis pilssehtà sewim bija buhwejuschi us tahdu paschu wihsi, kà ta bija, kas Jerusalemè stahweja.

Euhl', tahds gals bija Suhdu waldischanai un tai swehtai pilssehtai! No ta laika Israëls palikke bes sehina, bes leellungeem, bes uppureem, bes eewoda un bes swehtas weetas! Winni bij' apsmehjuschi un frustà sittufchi to sehiniu, kas til laipnigi nahze pee Zianas meitas. Nu bija tas almins, fo tee namma-buhwetaji atmettufchi, palizzis par pamattu un par stuhra-akmini tai jaunai Deewa draudsei; tee, kas bij' pee wiina peedausijuschees, tiffle eewainoti un kas us winnu bij' kluppuschi, tiffle satreekti. Wiffas wiinna preeksch-fluddinaschanas pahr Jerusalemi un pahr to basnizu

semme atkal bij' kahjās us karru. Kahds wiltineeks, kas sevi
 pehz Bielama preekšč = fluddinaschanas (Luhko 4 Mohs. gr.

salemes isphstifchanu, tad warram preezigi zerreht, la arri
 tahs zittas preefsch-flubbinaschanas tiks peepilditas un la tas
 laiks drihs buhs nahzis, kad „Jerusaleme wairs ne taps
 faukta ta atstahtha“ (Esf. 62, 4), bet tiks par tahdu darrita,
 to tas Rungs „irr eezehlis par weenu muhschigu gohdibu us
 zilfschu ziltim.“ (Esf. 60, 15.) Un tad arri ta apfohlifchana
 ne tiks aiskaweta, kas ta flann: „Ut Jerusaleme! es eeze-
 fschu fargus us taweem muhreem, kas bes mitteschanas wiffu
 deenu un wiffu nakti fluffu ne zeehts; at juhs! kas juhs
 to Rungu peeminnat, lai ne kahda fluffiba pee juns irr.
 Ne zeeschat fluffu preefsch winna, teekams winsch apstiprina,
 un kamehr winsch Jerusalemi teizamu padarra wirs sem-
 mes.“ (Esf. 62, 6. 7.)

M o h s t e e s , I s r a e l !

Meld.: La pehsifchana pee mums nahk ic.

woi: Nu tohpi libgsma dseed un deij ic.

1.

Tas gamilefchanas = gads nu

Winfch grübb tew buht par preefteri,
Par jehru, pilli, lehgeri,
Par patwehrumu drohfschu.

2.

Jerusalem'! Kur nu tahs brangas mahjas,
 Kur zittfabrt mitte Deewa-wihru kahjas?
 Ak, taggab gluschi ne warr atrast tur ne weenas,
 Ne weenu afmini, ne weenas wezzas feenas!

3.

Jerusalem'! Kur nu tee swehti wihri,
 Was zittfabrt mitte të nõ blehnam tibri?

Ihfa sinna pahr to,

fä

taggad isfkattahs ta pilsfehhta Jerusalem.

Ja mehs ihsten' pilnigas sinnas gribbetu doht pahr to, fä ta pilsfehhta Jerusalem taggad isfkattahs, tad gan schahs lappas ne peetittu un waijadsetu preeksch to ween ihpaschu gramatu farakstiht. Tur irr dauds to stahstiht pahr wissu to taggadeju buhschanu, pahr eedsihwotajeem, tizzibahm, lifkumeem un winnu aminateem tä, fä to stahstoht, allasch wehl kas ja-peeminn no wezzakeem laikeem. Ja lassitajeem kahrosees un Deews to palaus', tad zerrejam us preekschdeenahm sawadu leelaku gramatinu islaist, fur wiffi tee stahsti pahr Jerusalemi no pascha eefahkuma lihds patt muhsu beenahm buhs eekschä.

Ta pilsfehhta, kas taggad tur stahw, fä sunam, wairs naw ta patte wezza, kas tolais' bija, kad Pestitajs pasaulä dsihwoja un no teem nammeem arri gan wairs naw ne weena. No tahs wezzas Suhdu basnizas gan wehl kahdi muhragabbali atrohahs, us kurreem Suhdi fehd raudadami un sawus wezzus laikus peeminnedami. Us paschu to weetü, fur zittu reis' ta leela Suhdu basniza stahwejuse, tur taggad Turki sewim leelu basnizu usbuhwejuschi, fur zittam ne weenam naw brihw ee-eet eekschä, fä Turkeem ween. Tanni weetä, fur Pestitaja kaps bijis, tur diwas jaukas basnizas stahw weena us ohtras, prohti, paschä kappä un kappam wirfä; schahs basnizas kristiti laudis irr buhwejuschi un teem winnas arri peederr. Gan tur arri wehl daschas zittas peeminnamas weetäs rahda, fä, fur Jesus krusstä pee-

Wehl ja = peeminn: Jerusalemè tà pat là wiffà Au-
 struma = semmè nammu junti naw tà flihyi buhweti là pee-
 mums, bet gluschi plakkani là greesti; ta dehl tur tee eedsih-
 wotaji wirsü turr' pulkes un kobkus, kas itt jauki isstat-
 tahs un tur wianni paschi pa wakkara wehsumu mehds pa-
 staigatees. Zitteem jumteem paschâ widdâ irr sawads kups,
 Es isstatta Es